

YERLİ KÜMES HAYVANLARIMIZDA V. COCCYGEOMESENTERICA

Tayyip Çalışlar*

Giriş

Fizyoloji Enstitüsünde, Tavuklar üzerinde yapılan Radyoisotop çalışmaları esnasında, V. coccygeomesenterica ve v.portae'nın teşekkülü ile canlı hayvanlardaki durumu klâsik bilgilerin^{1,2,3,4,5} işaret ettiği şekilden ayrı olabileceği ihtimalini uyandıran bir vak'a üzerine; yerli kümes hayvanlarımızda hangi saatlerde hangi venadan kanın alınması ve işaretlenmiş Radyoisotobun hangi saatte nereden tesbit bakımından sihatli bir neticeye erişmek için venaların nasıl bir seyir tâkip ettiğini tesbit etmek gerekçesiyle bu çalışma yapılmıştır.

Akester¹, v. coccygeomesenterica'yı v. portae ve renal-portal sistem arasında bir bağ olarak kabul eder ve uzunluğunca aynı genişlikte olduğunu ifade etmiştir.

Ellenberger ve Baum², v. coccygeomesenterica teşekkül ettikten sonra önce duodenum bilâhare jejunumdan gelen venaları aldıktan sonra v. portae'ye karışıklarını şekil ile belirtmişlerdir.

Noyan³ ve arkadaşlarının tavuklarda palmitik asitin absorbsiyonun şekil ve yolu üzerindeki çalışmalarında bu venanın teşekkülüne ve seyrine ait gerekli Anatomik bilgiye raslanmamıştır. Yalnız, portal sistemin kuşlarda barsaklardan gelen yağ asidinin absorbsiyonu için yegâne yol olduğunu bildirmektedirler.

Sisson⁴, fazla bir bilgi vermemekte ve Ellenberger Baum²'a yaklaşık bir ifadede bulunmaktadır.

Weichert⁵ Kuyruğu büyük olan kuşlarda bu vena'nın çok büyük olduğunu bildirmektedir.

* Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Anatomi Enstitüsü Doçenti.

Materyal ve Metot

Bu çalışma esnasında, 9 adet tavuk, 4 adet hindi, 1 adet kaz kullanılmıştır. Hayvanlar, kanları akıtılmadan yüksek dozda chloratum hydratum solusyonu ile uyutulup, öldürüldükten sonra cavum abdominis açıldı ve venalardaki kan akıtılmadığı için iyi görünen venlerin diseksiyonu gayet güzel bir şekilde yapıldı.

Müşahedeler

Tavuk, Hindi ve Kazda, vena portae memelilerde olduğu gibi karın boşluğunun tek organlarının kanını toplar. Fakat sistem memelilerin aksine tek vena portae ile değil iki vena portae ile meydana gelir. Bunlar, ayrı ayrı hepar'ın sağ ve sol lobuna giderler. Sağ hepar lobuna giden vena portae, vena mesenterica cranialis ve vena mesenterica caudalis'in birleşmesinden husule gelir. Ayrıca, Vena mesenterica caudalis, vena iliaca interna'lar (S. hypogastrica) ile de birleşir².

Vena cava caudalis, vena iliaca communis'lerin birleşmesinden olur. V. iliaca communis'ler de böbreklerden gelen bir çok vv. renales revehentes'lerin birleşmesinden ve ayrıca vena iliaca externa'nın (S. femoralis) birleşmesiyle olur. Bundan başka, Vv. renales advehentes'ler böbreklerde kapillarlara ayrılır, bu ayrılık, bu kapillarlardan da fasılasız olarak Vv. renales revehentes'ler husule gelir. Böylelikle böbreklerde renal-portal sirkulasyon şekillenmiş olur. Sağ ve sol böbreğin vena renalis advehens'i de kanatlının C. abdominis'inin dorsal duvarının caudal kısmında birbirleriyle birleşir. Bu birleşme yerine kuyruktan gelen vena cocygea açılır. Vena Coccygea kuyruğun büyüklüğü ile ilgilidir. Kuyruk ne kadar büyük olursa bu damar da o kadar büyük olur⁵. Bu birleşme yerinin yanlarında Vv. renales advehentes'lere dökülen vena iliaca interna'lar (S. hypogastrica) mevcuttur.

İşte, iki Vv. renales advehentes'in birleştiği yerden kanatlara mahsus olan ve gayet büyük olan vena coccygemesenterica ayrılır. Buna, vena hypogastrica mesenterica ismi de verilebilir. Bu vena, cavum abdominis'deki colon, caecum ve cloaca'nın venöz kanını toplar, ayrıca vücudun caudal kısmının da kanını alır. Vena. cocygeomesenterica bildirilen kısımların venöz kanını aldığı gibi barsak kanalının diğer kısımlarından duodenum'un venöz kanını ve daha sonra jejunum'dan toplanan kanı getiren venöz truncus ile birleşir, porta hepatis'e gelir ve vena portae'ye açılır².

Halbuki, biz çalışmamızda bunu doğrulamayan şu durumu tesbit ettik: vena coccygeomesenterica, tavuk, hindi ve kazda önce jejunum'dan gelen venöz truncus ile birleşir; bilâhare ikisinin birleşmesinden meydana gelen kök ile de duodenum'un venöz kanını getiren venöz damar ile birleşme olur materyalimizde vena portae, hepar'a girmeden önce ikiye ayrıldığı ve yukarıda da bildirildiği gibi bunlardan birinin sağ diğेरinin lobuna gittiği tesbit edilmiştir.

T a r t ı Ő m a

Tavuk, hindi ve kazlarda organlarının normal situslarına göre hepar'ın cranialde bulunması itibariyle ve ayrıca barsakların da duodenum, jejunum şeklinde birbiri arkasında yer alması caudalden teşekkül etmiş olan vena coccygeomesenterica'ya önce jejunum'un sonra duodenum'un venöz kanının dökülmesi icap ettirmektedir. Biz de materyalimizde bu şekilde tesbit ettik.

Bu çalışmada yardımlarını esirgemeyen Fizyoloji Kürsüsü Profesörü Prof. Dr. Ahmet Noyan'a teşekkürü bir vazife telâkki ederim.

Ö z e t

Tavuk, hindi ve kazlarda vena portae husule gelmeden önce v. coccygeomesenterica'ya önce jejunum sonra duodenum'dan gelen venöz damarlar açılır.

S u m m a r y

The Coccygeomesenteric Vein in the Native Poultry in Turkey

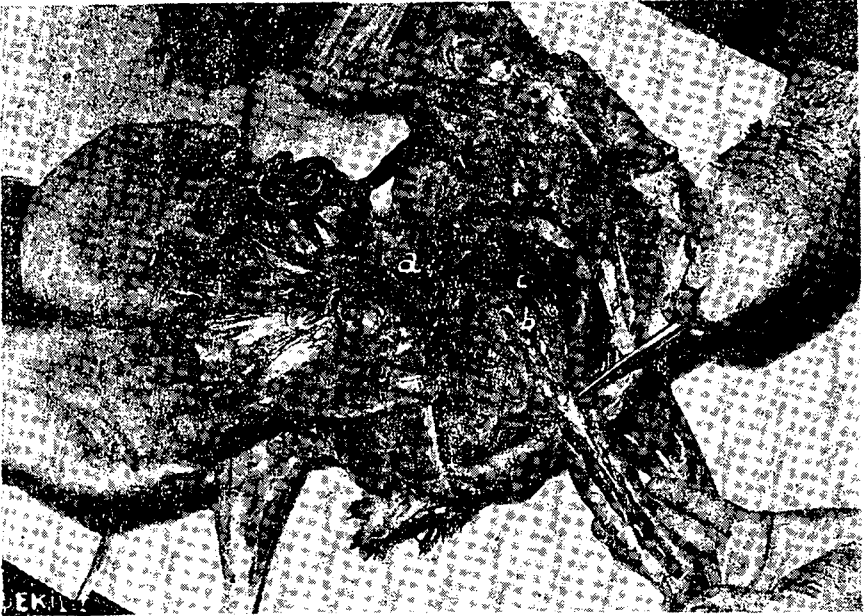
The coccygeomesenteric vein receives the jejunal vein before the duodenal vein is received. While some literature noted that it has received the duodenal vein first. The portal vein is divided into the two parts before entering the liver.

L i t e r a t ü r

- 1 - Akester, A.R., (1964): *Radiographic studies of the renal portal system in the domestic fowl (Gallus domesticum)*. J. Anat. Lond. 98, 3, pp. 365-376.
- 2 - Ellenberger und Baum, (1943): *Handbuch der vergleichenden Anatomie der Haustiere*, Verlag Paul Parey.

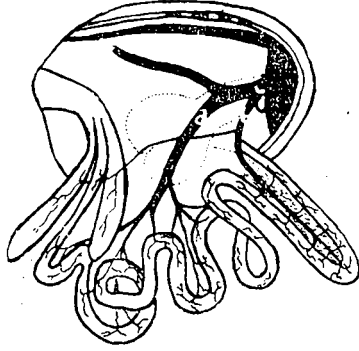
- 3 - **Noyan A., W. J. Lossow, Nathan B., and I.L. Chaikaff,** (1964): *Pathway and from of absorption of palmitic and in the chicken. The Journal of Lipid Research*, 5, pp. (538-54).
- 4 - **Sisson, S. and Grossmann, F.D.** (1948): *The Anatomy of domestic animals.* W.B. Saunders Co. Philadelphia.
- 5 - **Weichert, K.** (1958): *Anatomy of the chordates.* Mc. Grow-Book Company inc. New York, Toronto, London.

Yazı "Dergi Yazı Kuruluna" 8.6.1966 gn gelmiştir.

şekil: 1 — C. abdominalis'i aılmış bir hindi a-jejunum'dan gelen vena, b-Duodenumdan gelen vena, c-coccygeomesenterica.

Figure: 1 — Deep dissection of abdominal viscera of turkey a-vein from jejunum b-vein of duodenum, c-coccygeomesenteric vein.

Şekil: 2 — Hindinin V. coccygeomesenterica'sı (Şematik olarak) a-Jejunum 'dan gelen vena, b-Duodenumdan gelen vena, c-v. coccygeomesenterica.

Figure: 2 — Diagram showing the some abdominal veins of turkey. a- Vein from jejunum, b-vein of duodenum, c-coccygeomesenteric vein.

Şekil: 3 — Karnı açılmış tavuk I-v. coccygeomesenterica, II-jejunumdan, III-duodenumdan gelen venalar

Figure: 3 — Viscera of chicken I-Coccygeomesenteric Vein, II-Vein from jejunum, III- Vein from duodenum

Şekil: 4 — Karnı açılmış kaz I-v. coccygeomesenterica, II-jejunum'dan gelen vena, III-Duodenum'dan gelen vena

Figura: 4 — Viscera of goose I-coccygeomesenteric vein, II-vein from jejunum. III-vein from duodenum.